

Western Balkan Newsletter

Izdanje broj 5

Oktobar 2024

Sadržaj

04

SRBIJA

Bankarstvo i finansije

Predlog izmene Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga - niže kamate i druge promene

12

SRBIJA

Građansko pravo

Alimentacioni fond

20

SEVERNA MAKEDONIJA

Procesno pravo

Izmene Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u Severnoj Makedoniji

Ovaj bilten namenjen je pružanju opštih informacija i ne predstavlja pravni savet. Molimo vas da se obratite našim pravnim ekspertima za sva specifična pravna pitanja.

06

SRBIJA

Korporativno i komercijalno pravo

E-registracione prijave
promene podataka u
APR-u: brže, jeftinije,
efikasnije

08

SRBIJA

Nekretnine i izgradnja

Novi Pravilnik o
upravljanju građevinskim
otpadom – unapređenje
u polju zaštite životne
sredine

10

SRBIJA

Radno pravo

Efikasno rešavanje radnih
sporova u praksi – bez
troškova za poslodavca i
zaposlenog

14

SRBIJA

Zaštita životne sredine

Narodna skupština
usvojila Predlog zakona
o proceni uticaja na
životnu sredinu

16

BOSNA I HERCEGOVINA

Intelektualna svojina

Pravna zaštita fotografije
kao autorskog djela u
virtualnom okruženju

18

CRNA GORA

Zaštita životne sredine

Crna Gora usvojila prvi
Zakon o korišćenju energije
iz obnovljivih izvora

22

ALBANIJA

Radno pravo

Albanija unapređuje
ravnotežu između
poslovnog i privatnog
života u javnom sektoru

24

KOSOVO

Upravno pravo

Novi zakon podstiče
održiva ulaganja na
teritoriji Kosova

SRBIJA · BANKARSTVO I FINANSIJE

Predlog izmene Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga - niže kamate i druge promene

Rastko Jovanović
Advokatski pripravnik
rastko.jovanovic@vp.rs

Narodna banka Srbije je početkom septembra objavila na javnu raspravu predlog novog Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga. Međutim, ovaj predlog još uvek nije ušao u skupštinsku proceduru.

U nacrt Zakona je inkorporisana Direktiva o potrošačkim kreditima broj 2023/2225 doneta od strane Evropske komisije.

Prvenstveno, Zakon uvodi nova ograničenja visine kamatnih stopa. U tom pogledu, predviđena su različita pravila za različite vidove zaduživanja. Zakon predviđa nižu stopu kamate koja bi se odnosile na novčane obaveze u

docnji korisnika – fizičkih lica, kod određenih ugovora. Ova stopa bi takođe predstavljala i ograničenje visine efektivne kamate kod novoodobrenih kredita.

Zakon takođe postavlja gornje granice nominalnih kamatnih stopa na kredite sa promenljivom kamatom i fiksne hipotekarne kredite, zasnovane na prosečnoj ponderisanoj kamatnoj stopi koju određuje NBS. Primera radi novi hipotekarni krediti biće ograničeni na jednu petinu iznad prosečne ponderisane stope, dok će se na kamatnu stopu kod starijih kredita primenjivati privremene mere NBS koje ograničavaju povećanje stopa do 2026. godine. Slična ograničenja će se primenjivati i na gotovinske i potrošačke kredite, sa limitom postavljenim na jednu četvrtinu iznad prosečne stope.

Pored ovoga, Zakon je povećao limit za zaključenje ugovora na daljinu korišćenjem dvofaktorske autentifikacije sa 600.000 RSD na 1.200.000 RSD za kredite, odnosno 2.400.000 RSD za depozite. Uveden je pojam savetodavnih usluga kao specifične grupe usluga koje mogu pružati samo banke. Takođe, bankama se zabranjuje da davanje kredita uslove obaveznim korišćenjem neke druge usluge osim izuzetno, ali sa druge strane im se daje pravo

da ponude objedinjeni paket usluga koji zajedno košta manje nego zbir pojedinačnih usluga. Zakon predviđa i druge novine u pogledu hipotekarnih kredita, procene kreditne sposobnosti korisnika i drugih pitanja.

Izmene zakona predstavljaju približavanje srpskog zakonodavstva evropskom i rešenje pojedinih spornih pitanja nastalih u praksi. Sa druge strane deo javnosti je kritikovao izmene propisanih kamatnih limita kao

preterano mešanje u tržištu utakmicu između banaka, dok NBS brani ovakva rešenja stavom da su ona neophodna zarad sprečavanja naglog rasta kamata na tržištu i olakšanja položaja individualnih korisnika.

SRBIJA · KORPORATIVNO I KOMERCIJALNO PRAVO

E-registracione prijave promene podataka u APR-u: brže, jeftinije, efikasnije

Agencija za privredne registre (u daljem tekstu: APR) sredinom ove godine omogućila je preko svog portala opciju podnošenja elektronskih registracionih prijava promene registrovanih podataka privrednih subjekata koji se vode u nadležnim registrima ovog organa.

Važno je napomenuti da su e-registracione prijave promene podataka uvedene kao mogućnost, odnosno da je registracionu prijavu za promenu nekog podataka ili registraciju dokumenta koji su predmet registracije i dalje moguće podneti na tradicionalni način (lično na šalterima APR-a ili putem pošte) za razliku od registracionih prijava osnivanja privrednih društava koje su mogu isključivo podneti elektronskim putem.

APR je omogućavanjem podnošenja e-registracionih prijava promene podataka načinio veliki korak u pravcu ubrzanja postupka i smanjenja administrativnih troškova (kako na strani organa koji vodi postupak, tako i na strani podnosioca e-prijava jer se plaća nešto manja taksa u odnosu na prijave koje su podnete u papiru), učinivši na taj način čitavi postupak značajno efikasnijim.

Pored e-prijava promene podataka privrednih subjekata, na portalu APR-a omogućeno je i elektronsko podnošenje velikog broja ostalih prijava, poput: izdavanja izvoda iz registra, pokretanja i obustava postupka likvidacije, promena pravne forme, pokretanje statusnih promena, izjavljivanje žalbe na rešenja, podnošenje zahteva za ispravku greške u registru itd.

Uz e-prijavu podnose se dokumenti koji su isključivo u elektronskoj ili digitalizovanoj formi, tj. dokumenti koji su potpisani validnim elektronskim sertifikatom izdatim u Republici Srbiji ili zemljama sa kojima Srbija ispunjava uslov reciprociteta po ovom pitanju poput npr. Crne Gore i Severne Makedonije.

Zaključno, ovim novinama je priča u vezi digitalizacije registra koji vodi APR zaokružena, te možemo reći da u Srbiji postoji potpunost e-registracije, čime privredni ambijent naše zemlje u korak prati trendove EU.

David Bojić
Advokatski pripravnik
david.bojic@vp.rs

SRBIJA · NEKRETNINE I IZGRADNJA

Novi Pravilnik o upravljanju građevinskim otpadom – unapređenje u polju zaštite životne sredine

Dana 18. oktobra 2024. godine, stupio je na snagu novi Pravilnik o uređivanju, upravljanju, odlaganju i deponovanju građevinskog otpada u toku izvođenja radova. Ovaj pravilnik donosi značajne novine u odnosu na raniju Uredbu o upravljanju građevinskim otpadom, koja i dalje ostaje na snazi, ali se pravilnik u ključnim odredbama poziva na nju.

Pravilnik uvodi konkretne smernice za planiranje, rukovanje i zbrinjavanje građevinskog otpada, kako bi se postigli bolji rezultati u pogledu zaštite životne sredine i smanjenja otpada koji dolazi iz građevinskih aktivnosti.

Jedna od ključnih novina odnosi se na obavezu izrade plana upravljanja građevinskim otpadom. Ovaj plan mora biti pripremljen prilikom izvođenja radova na objektima kategorije B, V i G, u skladu sa uredbom koja uređuje način i postupak upravljanja otpadom od građenja i rušenja.

Takođe, investitori su obavezni da prilikom podnošenja zahteva za građevinsku dozvolu ili rešenje o odobrenju radova, dostave i rešenje o saglasnosti na plan upravljanja građevinskim otpadom. Ova odredba ima za cilj da osigura pravovremenu pripremu i sprovođenje plana tokom svih faza građevinskog procesa.

Izvođači radova moraju čuvati plan upravljanja građevinskim otpadom na gradilištu od trenutka prijave radova pa sve do izdavanja upotrebne dozvole. Osim toga, izvođači su u obavezi da striktno sprovode sve mere predviđene planom kako bi se otpad pravilno zbrinuo i smanjio negativan uticaj na životnu sredinu.

Što se tiče skladištenja otpada, pravilnik predviđa da vlasnici građevinskog otpada, u najvećem broju slučajeva investitori, moraju privremeno skladištiti otpad na gradilištu sve do završetka radova ili podnošenja zahteva za upotrebnu dozvolu. Međutim,

vlasnik otpada može biti i izvođač radova, ukoliko je vlasništvo preneto na njega putem ugovora. Ova odredba jasno definiše odgovornosti između investitora i izvođača, kako bi se sprečilo neovlašćeno zbrinjavanje otpada.

Jedan od ključnih aspekata pravilnika jeste i obaveza izvođača da obustavi radove ukoliko dođe do stvaranja opasnog otpada. O ovom događaju izvođač je dužan odmah obavestiti investitora, građevinskog inspektora i inspektora za zaštitu životne sredine. Ova odredba je važna zbog povećanog rizika po zdravlje ljudi i prirodnu sredinu, te stoga zahteva brzo reagovanje.

Fizička i pravna lica imaju rok od šest meseci da svoje poslovanje usklade sa novim pravilnikom. Investitori, čije su građevinske dozvole izdate nakon 4. avgusta 2023. godine, moraju priložiti dokument o kretanju građevinskog otpada prilikom podnošenja zahteva za upotrebnu dozvolu. Međutim, ukoliko u krugu od 50 kilometara od gradilišta ne postoji licencirani operater za tretman otpada, investitori su oslobođeni obaveze dostavljanja ovog dokumenta.

Novi Pravilnik o upravljanju građevinskim otpadom predstavlja korak napred u jačanju ekoloških standarda u oblasti građevinarstva. Preciznije definisanje obaveza investitora i izvođača radova, kao i rigoroznija pravila za tretman opasnog otpada, doprineće smanjenju negativnog uticaja građevinskih aktivnosti na životnu sredinu i omogućiti efikasnije upravljanje građevinskim otpadom.

Jovana Čapaković
Stariji partner – advokat
jovana.capakovic@vp.rs

Predrag Stojanovski
Advokat
predrag.stojanovski@vp.rs

SRBIJA · RADNO PRAVO

Efikasno rešavanje radnih sporova u praksi – bez troškova za poslodavca i zaposlenog

Mirno rešavanje radnih sporova postaje sve značajniji instrument za očuvanje stabilnih radnih odnosa, efikasnu zaštitu prava i smanjenje troškova strana u sporu. Svedoci smo preopterećenosti sudova u Republici Srbiji, koji usled nedovoljne raspoloživosti ljudskih i tehničkih resursa često ne mogu adekvatno da odgovore na potrebe za efikasnom sudskom zaštitom.

Upravo pretpostavka da će radni spor pred sudom trajati nekoliko godina i prouzrokovati značajne troškove za strane u sporu, može dovesti do odluke da se razrešenje spornih odnosa potraži na drugoj strani – obraćanjem Republičkoj agenciji za mirno rešavanje radnih sporova.

Republička agencija za mirno rešavanje radnih sporova osnovana je Zakonom o mirnom rešavanju radnih sporova Republike Srbije 2004. godine, kao posebna organizacija u sistemu državne uprave Republike Srbije, koja se bavi mirnim rešavanjem individualnih i kolektivnih radnih sporova. Ova agencija je prva specijalizovana javna institucija u Republici Srbiji koja se bavi radnim sporovima. Međutim, ovakav institucionalni model vansudskog rešavanja kolektivnih i individualnih radnih sporova prisutan je i u zemljama u regionu (u Republici Srpskoj (Bosna i Hercegovina) kao i u Crnoj Gori od 2008. godine), a saradnja ovih institucija doprinosi povezivanju regiona i razmeni iskustava u oblasti radnog prava i uspostavljanju efikasne vansudske zaštite u oblasti radnih odnosa.

Prednosti rešavanja radnog spora van suda, pred Republičkom agencijom za mirno rešavanje radnih sporova, su brojne, a one najznačajnije tiču se besplatnog i efikasnog pristupa pravdi, u kome stranke u roku od 30 dana okončavaju spor. Ovakav model ne samo da doprinosi rasterećenju sudova, već i omogućava pravično suđenje u razumnom roku. Jedno od osnovnih načela postupka pred arbitrom Republičke agencije za mirno rešavanje radnih sporova je načelo dobrovoljnosti – strane u sporu su slobodne da dobrovoljno

odluče o pristupanju mirnom rešavanju spora (izuzev kod spora u delatnostima od opšteg interesa).

Pored kolektivnog radnog spora (kojim se, između ostalog, smatra spor povodom zaključivanja, izmena i/ili dopuna kolektivnog ugovora, njegove primene, prava na sindikalno organizovanje, štrajka) pred Republičkom agencijom za mirno rešavanje radnih sporova pokreću se i postupci individualnog radnog spora, koji za predmet imaju upravo zahteve koji se najčešće javljaju u radnim sporovima pred sudovima Republike Srbije.

Individualnim radnim sporom pred Republičkom agencijom za mirno rešavanje radnih sporova, smatra se spor povodom:

1. otkaza ugovora o radu;
2. radnog vremena;
3. ostvarivanja prava na godišnji odmor;
4. isplate zarade/plate, naknade zarade/plate i minimalne zarade u skladu sa zakonom;
5. isplate naknade troškova za ishranu u toku rada, za dolazak i odlazak sa rada, regresa za korišćenje godišnjeg odmora i druge naknade troškova u skladu sa zakonom;
6. isplate otpremnine pri odlasku u penziju, jubilarne nagrade i drugih primanja u skladu sa zakonom;
7. diskriminacije i zlostavljanja na radu (uz primenu posebnih pravila postupka, s obzirom na osetljivost i prirodu ovog predmeta spora).

Rešenje arbitra u individualnom radnom sporu pred Republičkom

agencijom za mirno rešavanje radnih sporova doneto na osnovu sporazuma strana u sporu, ili kojim arbitar odlučuje o predmetu spora, ima snagu izvršne isprave. Takvo rešenje je pravnosnažno i izvršno danom dostavljanja stranama u sporu, a ako je u rešenju određeno da se radnja koja je predmet izvršenja može izvršiti u ostavljenom roku, rešenje postaje izvršno istekom tog roka.

S obzirom na sve prednosti koje rešavanje individualnog radnog spora pred arbitrom Republičke agencije za mirno rešavanje radnih sporova ima, ovakav model razrešenja spornih odnosa poslodavca i zaposlenog postaje sve učestaliji mehanizam ostvarivanja pravne zaštite u oblasti radnih odnosa.

Aleksandra Čalić Bošković
Stariji partner - advokat
 aleksandra.calic@vp.rs

SRBIJA · GRAĐANSKO PRAVO

Alimentacioni fond

U Republici Srbiji je u julu 2024. godine objavljen predlog Zakona o privremenom izdržavanju dece iz alimentacionog fonda.

Alimentacioni fond je fond iz koga bi dobijala izdržavanje deca, do navršene 18. godine života, čiji roditelj (iako je na to obavezan izvršnom ispravom tj. pravnosnažnom i izvršnom sudskom presudom) ne plaća izdržavanje detetu najmanje dva meseca uzastopno. Sredstva za finansiranje alimentacionog fonda obezbeđivala bi se iz budžeta, a upravljanje fondom bilo bi u nadležnosti ministarstva za porodičnu zaštitu.

Postupak za ostvarivanje prava deteta na izdržavanje iz alimentacionog fonda, mogao bi da pokrene organ starateljstva po službenoj dužnosti, roditelj koji živi sa detetom ili staratelj deteta, u ime i za račun deteta. Prilikom podnošenja zahteva bilo bi dovoljno dati izjavu da je prinudno izvršenje naplate alimentacije proteklo bezuspešno, ali ne i dokaze o tome, međutim, bliži sadržaj zahteva biće propisan podzakonskim aktom. Postupak bi se vodio po pravilima upravnog postupka, pred organom starateljstva (odnosno – pred Centrom za socijalni rad određenim s obzirom na opštinu na kojoj se nalazi prebivalište deteta) i u skladu sa načelom hitnosti. Trajanje

privremenog izdržavanja postojalo bi sve dok dužnik izdržavanja ne počne sa ispunjavanjem svoje obaveze, ili dok dete ne navrší 18. godinu života.

Potreba za donošenjem ovakvog propisa se nalazi u okolnosti da shodno važećim zakonskim odredbama dete koje je poverilac obaveze davanja izdržavanja utvrđene pravnosnažnom i izvršnom ispravom – sudskom presudom, ima mogućnost da pokrene izvršni postupak protiv svog roditelja – dužnika izdržavanja i iznos dosuđene a neisplaćene alimentacije naplati prinudnim putem. Međutim, praksa je pokazala da takvi izvršni postupci umeju da traju dugo, kao i da se dužnici izdržavanja često služe različitim sredstvima kako bi izbegli obavezu davanja izdržavanja. Ukoliko bi postojao alimentacioni fond, rizik nemogućnosti naplate sume izdržavanja koju je roditelj bio obavezan da plaća bio bi prebačen sa deteta na državu.

Jelena Plamenac
Stariji advokat
jelena.plamenac@vp.rs

SRBIJA · ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Narodna skupština usvojila Predlog zakona o proceni uticaja na životnu sredinu

Krajem avgusta ove godine je na sednici Narodne skupštine usvojen Predlog zakona o proceni uticaja na životnu sredinu, instrument koji treba da služi kao prevencija u cilju zaštite životne sredine. Ova procena je sastavni deo tehničke dokumentacije bez koje se ne može pristupiti izvođenju projekta. Pre nego što se određen projekat odobri, potrebno je da bude utvrđeno da sprovođenje istog neće negativno uticati na stanje zdravlja ljudi, biološku raznovrsnost, ekološki značajna područja, ekosisteme, vodu, vazduh, zemljišta, klimu, materijalna dobra ili interakcije između ovih činilaca. Potrebno je napomenuti da su sledeće izmene posebno važne, jer doprinose saradnji u oblasti životne sredine kroz usklađivanje srpskih propisa sa Direktivama EU, odnosno u konkretnom slučaju, sa Direktivom 2011/92/EU o proceni uticaja određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu koja je izmenjena Direktivom 2014/52/EU.

Osnov donošenja novog Zakona je i da se bolje urede određeni problemi koji izazivaju nedoumice u praksi,

kao što je praksa deljenja („cepanja“) projekata na više manjih radi izbegavanja primene procene uticaja na životnu sredinu, uređenje pitanja u kojim slučajevima se odbija zahtev za davanje saglasnosti na studiju, ili uređenje pitanja odgovornosti i provere tačnosti podataka i informacija iz zahteva i studije o proceni uticaja projekta.

Ključne promene u odnosu na prethodni Zakon uključuju to da je javnosti, zainteresovanim organima i organizacijama rok za izjašnjavanje mišljenja o potrebi procene uticaja na životnu sredinu produžen sa 10 na 15 dana. Dalje, rok za dostavljanje mišljenja na studije o proceni uticaja projekata na životnu sredinu sada iznosi 40 dana, a nadležni organ može da produži ovaj rok ukoliko je to potrebno zbog složenosti projekta do 60 dana. Takođe, prema izmenama, javna rasprava sada može da se održi najranije u roku od 30 dana od dana obaveštavanja javnosti, dok je raniji rok bio 20 dana.

Izuzetno je bitno naglasiti i da su ovim Predlogom predviđene dodatne kaznene odredbe za privredne presteupe, uz povećane donje pragove ranijih kazni i preciznije određene prekršaje.

Zajedno, duži rokovi koji su dati javnosti za učešće u donošenju odluke o proceni uticaja i detaljnije kaznene odredbe bi trebalo da dovedu do veće transparentnosti ovih projekata, kao i veće odgovornosti subjekata koji su njihovi nosioci.

Jana Sovilj
Advokatski pripravnik
jana.sovilj@vp.rs

BOSNA I HERCEGOVINA · INTELEKTUALNA SVOJINA

Pravna zaštita fotografije kao autorskog djela u virtualnom okruženju

Stvaralaštvo bazirano na korištenju već postojećih djela nije novi fenomen. Slobodno možemo reći da postoji dugo koliko i samo stvaralaštvo, ali da je značajnu količinu rasprostranjenosti doživjelo zahvaljujući digitalizaciji.

Adnan Sarajlić

Advokat

adnan.sarajlic@sarajliclaw.com

Edna Basara

Advokatski pripravnik

edna.basara@sarajliclaw.com

Ostvarivanje te zaštita autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini uređeno je Zakonom o autorskom i srodnim pravima (u daljem tekstu: "Zakon") koji propisuje da se fotografska djela i djela proizvedena postupkom sličnim fotografskom osobito smatra autorskim djelom.

Iako Zakon tačno određuje način zaštite autorskog i srodnih prava (naročito kroz prekršajne odredbe), njihova svakodnevna zloropotreba se najčešće oslikava u virtualnom okruženju.

Zakonom je propisano da druga osoba može iskorištavati fotografiju samo uz dopuštenje fotografa kao autora kojem u tom slučaju pripada posebna naknada, međutim postavlja se pitanje, da li publikovanjem fotografije kao autorskog djela na internetu gubite autorsko pravo?

Ukoliko ste kao autor ovlastili platformu i/ili treće lice za objavu i reprodukciju sadržaja koji objavljujete, vaše autorsko pravo se ne krši opcijom "share" jer na taj način je jasno vidljivo ko je

autor sadržaja, međutim dalje reprodukcije u kojem nije navedeno ko je autor predstavlja kršenje moralnih prava koje je autor stekao.

Pojedinac koji odluči nešto podijeliti na društvenim mrežama mora biti svjestan da danas autorsko pravo u takvom prostoru koji nema postavljene granice najčešće podliježe kršenju, te i da pored korištenja opcije "watermark" svoje autorsko djelo može zaštititi i putem Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: "Institut").

Naposljetku, nevažno je da li ste zaštitili autorska prava putem Instituta ili to niste učinili, svaki oblik iskorištavanja vašeg djela bez da isto odobrite predstavlja kršenje autorskog prava bilo to u digitalnom ili nekom drugom obliku.

U svakom slučaju, vaša autorska prava moguće je pravno zaštititi!

CRNA GORA · ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Crna Gora usvojila prvi Zakon o korišćenju energije iz obnovljivih izvora

Zakon o korišćenju energije iz obnovljivih izvora koji je stupio na snagu 31. avgusta ove godine donosi ključne odredbe koje imaju za cilj podsticanje upotrebe obnovljivih izvora energije (OIE) i usklađivanje sa evropskim zakonodavstvom. Ovim zakonom Crna Gora nastoji da unaprijedi energetska tranziciju ka održivim rješenjima i smanji zavisnost od fosilnih goriva.

Zakon postavlja konkretne ciljeve za povećanje udjela OIE u ukupnoj potrošnji energije, uključujući oblasti električne energije, grijanja, hlađenja i transporta. U okviru zakona obuhvaćeni su svi obnovljivi izvori, kao što su solarna energija, vjetar, hidroenergija, biomasa i geotermalni izvori, što omogućava široku primjenu u različitim sektorima.

Jedan od ključnih elemenata zakona je uvođenje finansijskih podsticaja za projekte OIE, poput fid-in tarifa (podsticajnih otkupnih cijena po proizvedenom kWh iz OIE) i aukcija, kao i poreskih olakšica za investitore. Takođe, zakon promovira direktnu prodaju viška proizvedene energije na tržištu, omogućavajući proizvođačima iz OIE da ostvare dodatne prihode.

Operatori prenosa i distribucije obavezni su da prioritarno integrišu energiju iz obnovljivih izvora u energetska sistema, dok snabdjevači moraju povećati udio OIE u svojoj ponudi. Zakon takođe prepoznaje važnost građana i energetska zajednica u ovoj tranziciji, omogućavajući im da proizvode, koriste i distribuiraju energiju kroz tzv.

prosumer model, koji im omogućava da aktivno učestvuju u kreiranju, prilagođavanju ili čak proizvodnji onoga što koriste.

U administrativnom dijelu, zakon pojednostavljuje procedure za dobijanje dozvola za projekte iz oblasti OIE, čime se ubrzava razvoj ovih projekata i smanjuju birokratske prepreke. Takođe, predviđen je sistem praćenja i izvještavanja o napretku u postizanju nacionalnih ciljeva za OIE.

Zakon je usklađen sa evropskim direktivama, a Crna Gora se obavezuje na međunarodnu saradnju u oblasti energije iz obnovljivih izvora, čime doprinosi globalnim naporima u borbi protiv klimatskih promjena i održivom razvoju.

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona biće donijeti u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Vasilisa Pejović

Advokat

vasilisa.pejovic@vp.rs

SEVERNA MAKEDONIJA · PROCESNO PRAVO

Izmene Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u Severnoj Makedoniji

Daniela Todorovska

Advokat

daniela.todorovska@vp.rs

Skupština Republike Severne Makedonije usvojila je izmene Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći kako bi se što efikasnije uskladila sa Zakonom o sudskim veštacima. Iste izmene predstavljaju sve preporuke Evropskog saveta, koje su navedene u ovom dokumentu pripremljenom u svrhu projekta besplatne pravne pomoći. Očekuje se da će se uz pomoć navedenih izmena rešiti zaostali predmeti i osigurati pravna zaštita za građane.

Ove izmene su bile neophodne i hitne, jer je nakon usvajanja Zakona o sudskim veštacima iz 2023. godine Registar sudskih veštaka prestao da vrši veštačenja, te se po mnogim predmetima kojima je odobrena besplatna pravna pomoć nije moglo postupati u sudovima. Izmene sada jasno definišu lica odgovorna za izradu veštačenja za predmete kojima je odobrena besplatna pravna pomoć, kao i načine na koje se oni biraju ili imenuju. Pored toga, regulišu se i sledeće procedure:

- Priprema mišljenja i izveštaja veštaka;
- Svedočenje pri sudskim postupcima u predmetima sa besplatnom pravnom pomoći;
- Isplata naknada i troškova sudskim veštacima.

Projekat „Za sjedinjeniji i efikasniji sistem besplatne pravne pomoći u Severnoj Makedoniji“ nastaviće da pomaže vlastima i zainteresovanim licima u procesu obezbeđivanja efikasne, dostupne i profesionalne usluge besplatne pravne pomoći u Severnoj Makedoniji, u skladu sa evropskim standardima i najboljim praksama. Projekat će takođe podržati Ministarstvo pravde u drugoj fazi izmena Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, planiranoj za naredni period. Projekat je deo inicijative „Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku“, zajedničkog programa Evropske unije i Evropskog saveta, koji Evropski savet sprovodi.

ALBANIJA · RADNO PRAVO

Albanija unapređuje ravnotežu između poslovnog i privatnog života u javnom sektoru

Magdhalini Lena
Advokat
magdhalini.lena@vp.rs

Savet ministara Albanije je 1. avgusta 2024. godine odobrio odluku br. 530, kojom se definišu pravila o ravnoteži između radnog vremena i vremena za odmor, kao i o regulisanju prekovremenih sati i naknada za iste, u okviru administrativnih i nezavisnih institucija, kao i u lokalnoj samoupravi. Ovom odlukom uvedene su neophodne izmene koje su nedostajale njenom prethodniku, odluci br. 568, usvojenoj u oktobru 2021. godine.

Ministar za javnu upravu i borbu protiv korupcije je predložila navedene promene, nakon što je pokrenula temu o istim u toku Skupštine.

Iako je radno vreme jasno definisano (8 sati i 30 minuta od ponedeljka do četvrtka, te 6 sati petkom), novim pravilima zaposlenima u javnom sektoru pruža se mogućnost da taj dan započnu, i samim tim završe ranije, ili da početak i kraj smene istog pomere za malo kasnije sate. Ono što je ovom odlukom zahtevano, jeste da svi zaposleni budu prisutni u kancelarijama u vremenskom periodu od 9:30h do 15:30h od ponedeljka do četvrtka, i od 9:30h do 13:00h petkom.

Ove izmene su praćene i izmenama Zakona o radu. Prethodno je, u skladu sa ovim zakonom, bilo navedeno da administrativni radnici imaju godišnji odmor u trajanju od jedne kalendarske nedelje, dok je sada određeno da će trajanje godišnjeg odmora biti 22 radna dana, uz dodatna dva dana odmora za sve zaposlene.

Ova inicijativa je nastala u skladu sa nizom zahteva koje su administrativni radnici uputili

Ministarstvu. Sada je, po prvi put, predstavljena ideja o fleksibilnom radnom vremenu, sa ciljem da se unapredi proces upravljanja ljudskim resursima, kao i da se zagaruje bolja ravnoteža između radnog i privatnog života svih administrativnih radnika.

Nadalje, ova inicijativa je deo većeg napora za obnovu javnog sektora. Uvođenjem fleksibilnog radnog vremena, cilj je da javni sektor postane privlačniji poslodavac, posebno u

poređenju sa privatnim sektorom, koji je tokom prethodnih godina sve više privlačio zaposlene.

KOSOVO · UPRAVNO PRAVO

Novi zakon podstiče održiva ulaganja na teritoriji Kosova

Besim Parduzi

Advokat

besim.parduzi@vp.rs

Zakon o održivim ulaganjima br. 08/L-209, koji je stupio na snagu nakon odluke Ustavnog suda, ukida prethodnu odluku o stranim i strateškim investicijama na Kosovu. Isti uspostavlja sveobuhvatni pravni okvir za promovisanje i zaštitu investicija, sa fokusom na principe održivog razvoja, prava investitora i inicijative države. Ključni ciljevi države uključuju i podsticanje proizvodnje i izvoza, povećanje konkurentnosti, promovisanje inovacija, osnaživanje marginalizovanih grupa i obezbeđivanje ekološke održivosti.

Sektori koji u skladu sa ovim zakonom imaju prioritet jesu proizvodnja, poljoprivreda, IT, zdravstvo i turizam. Prethodna Agencija za investicije je zamenjena Agencijom za ulaganje i izvoz i Agencijom za inovacije i podršku preduzećima, a Investicioni savet će nadgledati procenjivanje i sprovođenje strateških investicionih projekata.

Da bi se kvalifikovale za posebnu podršku, strateške investicije

moraju biti usklađene sa državnim ciljevima, finansijski održive i moraju da zadovolje minimalni prag od deset miliona evra, sa fokusom na investicije koje promovišu zapošljavanje i regionalni razvoj. Zakon takođe pojednostavljuje postupke izdavanja dozvola i uspostavlja mehanizme za rešavanje sporova putem arbitraže, s ciljem stvaranja povoljnog poslovnog okruženja i privlačenja domaćih i stranih investicija koje su u skladu sa razvojnim ciljevima Kosova.

Regionalna pokrivenost

VP Srbija

Teodora Dražera 34,
11000 Beograd
info@vp.rs

VP Bosna i Hercegovina

Maršala Tita 28,
71000 Sarajevo
office.ba@vp.rs
Kontakt osoba
Adnan Sarajlić
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Crna Gora

Hercegovačka 56,
81110 Podgorica
office.mne@vp.rs
Kontakt osoba
Vasilisa Pejović
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Severna Makedonija

Dimitrie Čupovski 22A/1-3,
1000 Skopje
office.mk@vp.rs
Kontakt osoba
Daniela Todorovska
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Albanija

Abdula Frašerijska 2/8,
1008 Tirana
office.al@vp.rs
Kontakt osoba
Magdhalini Lena
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Kosovo

Garibaldijeva H13 12,
10000 Priština
office.ks@vp.rs
Kontakt osoba
Besim Parduži
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom